

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

186. An ad valorem institutionis requiratur scriptura, seu literæ institutionales, opúsque sit certâ ceremoniâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

ed dum Episcopo tanquam privata persona esset facta donatio juris patronatus. Sexto: dum jus patronatus translatum est in aliquem habentem instituire cum reservatione, ut presentet cum consilio alicujus, vel presentet aliquem de tali familia, ait enim Corrad. in hoc casu actus presentationis & institutionis esse separatim expediendos. Septimo: dum ad Superiorem jure devoluto, patronis v.g. negligentibus presentare, spectaret provisio, presentatio autem fieri debuisset sub certa forma, quæ observanda quoque veniret per illum, ad quem devolveretur provisio, ne illis præjudicaretur. qui in presentatione debebant intervenire; necessarium enim tum ait Corrad. ut provisio fiat duobus actibus, & non esse in optione dicti Superioris, facere illam duobus, vel unico actu.

2. E contra habens instituire & simul presentare diverso jure, seu ex diversis qualitatibus, poterit unico actu expedire provisionem. Primo: si prælato habenti instituire, non tanquam privata persona, sed tanquam Rectori, seu ratione Ecclesiæ transcriptum à laico fuisset jus patronatus integrum, erit in ejus arbitrio, an velit providere unico actu, ut Corrad. quamvis dicant alii confundendam tunc institutionem cum collatione, & unico actu absolvendam provisionem. Secundo dum jure devoluto provisio beneficii patronati spectaret ad habentem instituire. Denique dum quis eodem jure haberet utramque potestatem instituendi & presentandi, posse illum eodem contextu se expedire, dicit Corrad. ed quod collatio habeat vim electionis, presentationis, confirmationis, & institutionis.

Questio 185. An, & qualiter institutioni præmittendum examen & approbatio?

1. **R**espondeo ad primum: præviè ad institutionem requiritur examen habitum à locorum Ordinariis super instituendi idoneitate, c. ex frequentibus. h. tit. in quo, ut observat Pirh. h. r. num. 3. nomen institutionis accipitur latius pro omni provisione non libera, hoc est, non solum pro ea, quæ fit ad nominationem seu presentationem aliorum, sed etiam ad electionem. Sic quoque in Trident. sess. 7. c. 13. præcipitur, ut presentati vel nominati à quibuscumque personis Ecclesiasticis (multò magis ergo à laicis. Pirh. h. r. n. 3.) etiam Sedis Apostolicæ Nunciis ad quævis Ecclesiastica beneficia, non instituantur, nec confirmentur, nec admittantur cum prætextu cujuscumque privilegii aut consuetudinis, etiam immemorialis; nisi fuerint prius à locorum Ordinariis examinati & idonei reperti, & nullus appellationis remedio se tueri possit, quò minus examen subire teneatur; Pirh. loc. cit. citans Garc. p. 9. c. 3. n. 5. Qualiter autem in provisione beneficiorum curatorum seu parochialium examen præmitti debeat, explicat Trident. sess. 24. c. 18.

2. Respondeo secundo: præviè ad institutionem in beneficio curato requiritur quoque approbatio Ordinarii, ita ut nullà consuetudine induci possit, ut in Ecclesiis Episcopo subjectis ministri curati sine ejusdem approbatione instituantur. Laym. ad c. cum satis. de offic. Archid. citans Trident. sess. 7. c. 13. Azor. p. 1. l. 5. c. 19. §. consuetudo; consuetudo enim perniciosissima Ecclesiis prævalere nequit; esset autem perniciosissima Ecclesiis, si sine cognitione & consensu supremi in diocesi pastoris, nempe Episcopi, inferiores curati instituerentur. Item Episcopus curam parochiarum sibi subjectarum deponere nequit, sed providere debet, ut populus bene pascatur

in spiritualibus, sacra legitime ministrantur &c. Quod curare non potest, nisi sciat, qui & quales curati præficiantur. Unde, licet inferior Prælatus per consuetudinem acquirere possit jus instituendi, etiam ad curata beneficia; sed non sine examine & approbatione Episcopi. Laym. loc. cit. juxta c. ad hæc. de off. Archid. Et sic in specie non valet, ut Archidiaconus curata beneficia conferat sine consensu Episcopi. Laym. in paraphrasi ad tit. c. cum satis. de off. Archid. Vide tamen, quæ hanc in rem dicta fuerunt ex Castrop. cap. præced. ad q. qualiter patronus privetur jure presentandi ob presentatum inhabilem: nimirum dum Episcopus patronus presentat clericum suæ diocesis instituendum ab alterius diocesis Episcopo, non debere hunc examinari ab Episcopo instituente, sed ipsam nominationem illius approbationem: vide etiam, quæ habet C. ad l. 4. c. 2. n. 5. ubi quòd si presentatus absens non est Ordinario, non requiritur examen ad finem institutionis faciendæ citat pro hoc c. constitutus. de appell. c. nullus d. 24. & Lamb. p. 1. l. 2. a. 2. n. 1. qui etiam id hac ratione confirmat: quòd si Ordinarius absenti conferre (intelligo, libere) possit beneficium juxta c. si tibi absenti. de præb. in 6. possit etiam illud conferre absenti presentato noto: Habebunt autem hæc præcipue locum, ut Corrad. ubi instituendus est diocesanus instituentis; quia tunc idoneitas illius præsumitur nota Ordinario, cum de illo possit habere perfectam noticiam, ut Gonz. ad reg. 8. gl. 4. num. 18. maxime si presentatus suscepit Ordines ab Episcopo instituente.

Questio 186. An ad valorem institutionis requiratur scriptura seu litera institutionales, opusque sit certâ ceremoniâ?

1. **R**espondeo ad primum negative: quia litera non tam requiruntur ad essentiam institutionis, quam ad probationem: potest proinde institutio non secus ac collatio libera fieri verbo vel scripturâ, & non minus per factam verbo, quam per factam scripto consequitur quis titulum beneficii. Laym. ad c. nostri. de elect. n. 4. Nihilominus bonum est scripturam adhiberi; servaturque in praxi de communi stylo, ut institutio semper fiat in scriptis, quin & cum interventus & rogatu Notarii in presentia duorum testium, ut ita semper illa facilius probari possit. Corrad. l. 4. c. 7. n. 21. ex Vivian. l. 13. c. 1. n. 5. Istituti modi verò formulam institutionalem subjicit Corrad. num. 24. quam usitatam ait in Curia Archiep. Neapolit. Aliamque satis amplam formulam, ex qua alia formulæ concipi possint secundum diversitatem casuum, ait haberi apud Lamb. p. 3. l. 2. a. 25. n. 11.

2. Occasione quorum notandum, Institutionem distingui in verbalem, per quam jus & titulus beneficii conferuntur: & realem, per quam fit introductio in possessionem. Pirh. ad h. r. n. 3. & alij; in qua divisione videtur institutio verbalis comprehendere illam, quæ fit ore tenus, & quæ fit in scripto seu verbo scripto; & sic opponi institutioni reali, quæ videtur simul habere vim institutionis & missionis in possessionem, uti supra de investitura dicitur.

3. Dum jus instituendi ad duos cumulativè spectat, facienda est sententia, & subscribendum ab utroque Corrad. cit. n. 21. juxta decis. Rot. in una Comensi Capellania.

4. Respondeo ad secundum etiam negative, dum autem quandoque unà cum institutione verbali seu traditione tituli datur investitura per impositionem

nem bireti, vel quid simile, id institutioni, quæ tali est per accidens.

Questio 187. Num canonicè institutus, etiam verbaliter solum, statim capere possit possessionem, administrare, & jura beneficio suo competentia exercere?

Respondeo ad hoc respondendum infra, ubi de possessione beneficii.

Questio 188. Num, si quis presentatus semel coram Episcopo, & dein coram alio inferiore ab eodè patrono, eò quòd is verisimiliter putavit pertinere instituere ad inferiorem, ad quem tamen re ipsa non spectat, possit regredi ad priorem presentationem, & vilius valide institui?

Respondeo: posse talem juvari ex priore valida presentatione, ob probabilem errorem facti circa jus singulare, & hoc supposito, non arctari presentatum alterutram presentationem eligere, sed posse utramque prosequi. Lott. l. 2. q. 13. n. 89. & seq. eò quòd licet remittentibus jus suum non detur regressus; hoc tamen semper intelligatur, nisi remittens esset aliquo modo excusabilis; sicut in simili, licet in iudiciis non permittatur variatio circa actionem, ea tamen adhuc conceditur, dum quis iusto errore incompetentem actionem elegerit. Lott. num. 92. & seq. Sed neque ob stare videtur textus c. ut quis duas. de elect. in 6. ubi dicitur habentem duas electiones in eadem Ecclesia, non posse nisi unam prosequi, petendo illius confirmationem, adeòq; compellendum eligere alterutram, ne cum ipsius Ecclesie vel adversarii sui, si quem habet, discrimine incerto vagetur (quippe dum petitio vagatur in incerto, si sub ea obtineatur confirmatio vel institutio, hæc quoque erit super incerto) unde sequitur, per optionem factam de una electione prosequenda ita extinguit effectum alterius, ut ad eam non detur regressus: nam id applicari nequit terminis presentationis & institutionis; dum enim quis duas habet presentationes, sive ab uno, sive à duobus patronis coram diversis presentantibus jus instituendi fit, ut licet utramque quis promoveat, eo ipso tamen quòd eas non promovet, coram uno eodèq; habente instituere, sed singulas singulariter coram singulis institutoribus, prorsus cesset illa ratio incertitudinis, atq; ita dispositio citati textus. Lott. à num. 69. sed & ut per electionem unius via præcludatur altera, seu recessus ad alteram, requiritur, ut isti: electio fieri debeat juris necessitate, & non sit purè in simplici arbitrio alicujus, uti, quæ ipse velit, viâ; necessitas enim electionis, quæ consumit optionem, differt ab ipsa potestate eligendi: cum hæc oriatur ex mera voluntate, ista ex facto extrinseco jubentis; Item ut deaegeret regressus, requiritur, rem desisse esse integram; uti fit, dum per electionem unius via queritur alteri jus respectu alterius; cessant autem hæc omnia in presenti controversia prosecutionis plurium presentationum; cum nullibi injecta sit hæc necessitas eligendi unam viam à jure aut justificatione alterius, neque per talem optionem alicui jus respectu alterius.

Lott. à num. 105.

* *

Questio 189. Intra quod tempus fieri debeat institutio?

1. Respondeo primò: à jure communi nullum præfixum esse tempus institutori ad instituendum, tradit Corrad. l. 4. c. 7. num. 11. Lott. cit. q. 13. num. 59. citans Abb. con. 28. num. 2. p. 2. & aliquot Rotæ decisi, non debere tamen a quò longius protrahi institutionem; quin &, dum nihil obstat, quod superiorem à faciendâ sententia institutionis retrahat, omnibus probatis teneri illum eam ferre, & compilato processu statim presentatum instituere, ait ibid. Corrad. (quamvis ibid. num. 26. dicat, remanere in arbitrio superioris, an velit statim probatis omnibus de jure requisitis instituere presentatum, nec ne; cum ei non sit tempus statutum ad instituendum, sicuti est patrono ad presentandum) Item ex Rocho. v. honorificum. q. 25. num. 55. & Abb. in c. 2. de concess. præb. quòd habens instituere non habet tempus prolixum, sicut is, qui habet conferre; cum institutio fiat de persona presentata; unde nihil superest superiori faciendum, nisi presentatum examinare. Concedere nihilominus semestri institutori videtur Castrop. loc. cit. p. 5. n. 3. dum ait, non posse eum ultra semestrem prorogare institutionem, quin ea devolvatur ad Superiorem.

2. Notandum etiam, quòd Castrop. de benef. d. 3. p. 4. num. 10. ait, institutionem beneficiorum jurispatronatus non esse faciendam durante termino concessio patronis ad presentandum, eò quòd durante illo tempore possit fortè alius patronus apparere, & presentationem facere, cui juri derogandum non est; præterquam quòd patroni laici possint durante quadrimestri variare; quare si de facto contingeret presentationem ante lapsum quadrimestri vel semestri fieri, & illâ factâ novus appareret patronus, & poterit revocari, revocanda esset.

3. Respondeo secundo: solere quandoque fundatores in fundatione præfigere certum terminum, intra quem institui debeat presentandus: Item in Dataria Apostolica concedi quandoque solent electiones beneficiorum cum reservatione jurispatronatus adjectâ temporis, etiam parvi, præmittione ad instituendum, qui terminus quantumcunque parvus servandus est, ne aliàs devolvatur institutio ad alium. Corrad. cit. num. 11. Interim patrono jus suum perire nequit ex quacunque procrastinatione institutoris. Lott. cit. num. 59. Non tamen licebit presentato, quantumcunque institutor differat institutionem, se in beneficioingere ante ipsam institutionem; alias omne jus sibi quæsitum per presentationem amittit, & non evadit prævas contentas in c. avaritia. de elect. in 6. quidquid aliqui quòd ad hoc postremum dixerint in contrarium contra communem opinionem & praxin. Corrad. à n. 13.

Questio 190. Num institutio fieri possit diebus feriatis seu festivis, vel etiam post obitum presentantium?

1. Respondeo ad primum affirmativè: cum similes actus provisi sunt extrajudiciales, Lott. cit. q. 13. num. 85. citans Gemin. in c. concertationi. de appell. in 6. num. 3.

2. Respondeo ad secundum etiam affirmativè: idque verum, etiam si jam alii patroni successerint. Corrad. cit. q. 7. n. 23. citans Vivian. l. 12.

c. 5. num. 35.